

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
імені П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО**

Ян ЧЖЕЮЙ

**СУЧАСНА ІНСТРУМЕНТАЛЬНА КИТАЙСЬКА МУЗИКА
СПЕЦКУРС**

Творчий керівник
Заслужений артист України, професор
Василевич Юрій Володимирович
та науковий консультант
кандидат мистецтвознавства, доцент
Волосатих Ольга Юріївна

Київ – 2023

ЗМІСТ

Періодизація розвитку музичної культури Китаю XX – початку XXI століть.....	3
Симфонічна китайська музика.....	3
Інструментальний концерт.....	4
Камерно-інструментальна музика китайських композиторів.....	5
Оркестрові колективи Китаю.....	5
Список літератури.....	7

1. Періодизація розвитку музичної культури Китаю ХХ – початку ХХІ століть

I. Зародження музичних жанрів і форм західного зразку другої половини ХІХ ст. – перша третина ХХ ст. Зміна культурної парадигми після 1919 року (рух «4 травня»). Розвиток музичної освіти – впровадження обов'язкових уроків музики в середніх школах. Пекінський музичний інститут (1922), Шанхайська консерваторія (1927), відкриття інструментальних та вокально-хорових класів. Творчість Дяня Шанде, Лі Хуаньчжи, Лю Тяньхуа, Ма Цизуна, Сяня Сінхая, Цзяна Веньє, Цина Чжу, Чжоу Вейчжи, Чена Маюня.

II. Середина ХХ ст. Розвиток оркестрової музики, перші великі твори: концерти для скрипки з та фортепіано оркестром, симфонії, камерно-інструментальні та вокально-хорові твори, розвиток традиційного музично-сценічного мистецтва. Вплив та заборони Культурної революції. Розвиток фольклористики та народних музичних колективів.

III. З кінця 70-х рр. ХХ ст. дотепер. Політика відкритості в культурі, можливість китайським музикантам виїжджати на навчання та гастролі. Популяризація китайського мистецтва в світі, діяльність китайських композиторів та виконавців за кордоном (оркестри, фестивальні проєкти, навчальні заклади, концертна практика, оперно-сценічне мистецтво).

2. Симфонічна китайська музика

Становлення жанру симфонії в музиці Сяо Юмея («Танець легкої райдуги»), Цзяна Веньє, Сяня Сінхая («Національне визволення»), Вана Юньцзе («Японсько-Китайська війна»), Ши Юнкана («Зоря Сходу»), Тана Дуна, Є Сяогана («Горизонт»), Го Веньцзіна («Важкі Сичуанські стежки»), Вана Сіліна, Ли Сюя («Вірна душа»), Го Цзужуна.

Симфонічна сюїта в творчості Цяна Веня («Обон»), Сюя Юнсаня («Прекрасний вечір»), Сяня Синьхайя (Чотири сюїти для оркестру), Хе Чжаньхау, Ченя Гана, Лі Хуаньчжи, Ло Чжонжуна, У Цзуцяна и Ду Мінсіня, Ма Сицуна («Пісня про ліси та гори»), Лу Хуабо («Тибетська сюїта»), Яна Хуа («Берег Південно-Китайського моря»), Ма Ке («Шеньпей»), Лі Фуаньчжи («Свято весни»), Цюя Вея («Янгеські сцени»), Хо Цуньхуея «Бен-бен»), Чжу Гуанціна (Сюїта № 1 «Дев'ять од»), Чжу Цзяньєра «Ескіз гірських хребтів Цянь»), Ваня Сіліня («Враження від гори Тайхань»), Цюя Сяосуна («Вітер гір и землі»), Суня Іліня «Казахська сюїта»), Гуаня Найчжуна «Подорож в Лхасу», «Сюїта даоського монаха Байши»), Цзіня Сяна («П'ять пісень з Ши-цзин»), Таня Дуня (сюїта з балету «Сібей»). Жанрове розгалуження: програмні сюїти (краса природи та звичаїв Китаю, історія та міфологія країни), сюїти на основі фольклорних джерел, сюїти з балетів, сюїти з опер, сюїти з фільмів та серіалів.

3. Інструментальний концерт

Етапи формування жанру: концерт для струнних інструментів – фортепіанний концерт – концерт для духових інструментів.

Скрипковий концерт в творчості Ма Сицуна, Ченя Гана та Хе Чжаньхао («Лян Чжу»), А Кецзяня («Червона гвардія Хунху»). Концерти для автентичних струнних інструментів Сюя Чанцзюня («Гімн Першолоудині-Паньгу» для хуциня, «Фенікс» для яциня, «Слива» для піпи).

Фортепіанний концерт в творчості китайських композиторів. Сумісний творчий проєкт Іня Ченцзуна, Чу Ванхуа, Лю Чжуана, Шена Ліхуна, Ши Шучена та Сюя Фейсіна («Хуан Хе»), концерти Чу Ванхуа та Чу Гуны («Діти Південного моря»), Лю Даньнаня («Гірський ліс»), Ду Мінсіня («Весняне цвітіння»).

Концерти для духових інструментів в творчості Ху Біцзіня («Звуки Паміру» для кларнета з оркестром), Цигана Ченя («Extase» для гобою з

оркестром), Мей-Мі Лан (для кларнету, струнного оркестру, арфи та ударних), Чу Ванхуа (для альту саксофона з оркестром), Тяня Лейлея («www-M» для квартету саксофонів з оркестром). Концерти для автентичних духових інструментів Ціня Венченя («Поклик фенікса» для сони або зурни з оркестром, «Хмарна річка» для шена з оркестром, «Поезія краю» для шена і чжена з оркестром, «Вітер і місяць співають в один голос» для шена і блокфлейти з оркестром).

4. Камерно-інструментальна музика китайських композиторів

Фортепіанна мініатюра та камерно-інструментальний ансамбль в творчості Джао Юеньженя, Ма Сицуна, Тана Сіаоліня. Твори Ма Сицуна 50-х років (Рондо № 1 и № 2, «Гірська пісня», «Танець Лон Ден», «Синцзянська рапсодія»). Вена Деціна («Le Souffle», «Сліди» I і II), Ло Чжунжуна, Вана Цзяньчжуна, фортепіанні твори Пена Чжиміня, Чіна Йончена («Приморська поема»), струнні квартети та інші камерні твори (в тому числі за участю народних інструментів) Вана Сіліня, новітні тенденції в камерно-інструментальних творах Вана Іня.

5. Оркестрові колективи Китаю

Перший оркестровий колектив – Шанхайський симфонічний оркестр (1879 році, сучасна назва – з 1956 р.). Філармонічний оркестр Гонконгу – 1895 р., в склад якого входили музиканти-любителі. Симфонічний оркестр Хаобіна – 1898 р. В 50- роках було створено оркестри народних інструментів: китайський оркестр народних інструментів – на початку 50-х, національний оркестр Шанхаю – у 1952 р., китайський національний оркестр народних інструментів – в кінці 50-х. У 1945 році був заснований національний тайванський симфонічний оркестр. У 1956 році був створений центральний філармонічний оркестр Китаю (який у 1996 році став китайським

національним симфонічний оркестром). Симфонічний оркестр Гуанчжоу – 1957 р., Китайський національний балетний симфонічний оркестр в рамках національного балету Китаю та великий оркестр народних інструментів – 1959 р. Симфонічний оркестр в Тайнюані – 1969 р. Китайський оркестр Гонконгу та Пекінський симфонічний оркестр – 1977 р. У 80-х роках почали відкриватись регіональні оркестри: симфонічний оркестр в Гаосюні – 1981 р., симфонічний оркестр у Шеньчжень – 1982 р., симфонічний оркестр в Макао – 1983 р., симфонічний філармонічний оркестр в Тайчунзі – 1985 р., національний симфонічний оркестр Тайваню – 1987 р., у 1988 у Гонконзі відкрився великий симфонічний оркестр «Пан-Азія». У 1990 випускниками різних музичних навчальних закладів був створений оркестр Симфонієтта Гонконгу. Філармонічний оркестр Ксімену – 1998 р., оркестр китайської філармонії на базі оркестру радіо Пекіну – 2000 р., симфонічний оркестр Евергрін – 2001 р., Сичуанський та Тайчунгський симфонічн оркестри – 2003 р. –Міський оркестр в Шанхаї та симфонічний оркестр у Ціндао – 2005 р., у 2006 році в Центральній консерваторії в Пекіні було засновано оркестр, симфонічний оркестр в Ханьчжоу – 2009 р., китайський національний оркестр (NCPA Orchestra) на базі Центру виконавських мистецтв в Пекіні – 2010

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Bartolozzi B. *New Sounds for Woodwind*, second edition, translated by Reginald Smith Brindle. London and New York : Oxford University Press. 1982.
2. Chiao-Ting Feng *Chinese Folk Music Influence in Contemporary Clarinet Repertoire: Diss...* Doctoral of Musical Arts. Phoenix : Arizona State University, 2013.
3. Chinese Instruments. *Stanford Chinese Music Ensemble*. Web. URL : <https://web.stanford.edu/group/scme/cgi-bin/wordpress1/chinese-music-%E4%B8%AD%E5%9B%BD%E9%9F%B3%E4%B9%90/instruments>
4. Daniels D., Oertel D. W., Rahbee D. A. *Daniels Orchestral Music*. Lanham : Rowman & Littlefield, 2022.
5. Doktorski H. *Asian Free-Reed Instruments*. Web. URL : <https://www.ksanti.net/free-reed/history/sheng.html>
6. Fernald H E. Ancient Chinese Musical Instruments as Depicted on Some of The Early Monuments in the Museum. *Museum journal*, 1926. Vol. XVII. № 4.
7. *Handbook of musical instruments*. Beijing: Folk Music Publishing Hous, 2008.
8. Jiang Jing. The Influence of Traditional Chinese Music on Professional Instrumental Composition. *Asian Music*. Scientific journal, 1991. Vol. 22, №. 2.
9. Jones J. *Contemporary Kunqu Composition: Diss...* PhD. Chicago : The University of Chicago, 2014.
10. Lam J. Chinese Music and its Globalized Past and Present. *Macalester International*. Scientific journal. Berkeley : Bepress, 2008. Vol. 21. № 9.
11. Lee Y.-Y. *A Performance Practice Analysis of Bijing Hu's The Sound of Pamir Clarinet Concerto*. Guangzhou : Xinghai Conservatory of Music, 2008,
12. Lee Y.-Y. *Chinese Musical Instruments (Chinese Music Monograph Series)* Chicago : Chinese Music Society of North America Press, 1999. 208 p.

- 13.Li H. Solo and quartet saxophone repertoire composed by Chinese composers: Diss... of Doctor of Musical Art. Iowa City :The University of Iowa, 2020.
- 14.Liu Yang The Making of Woodwind Art in China. *Revista Amazonia Investiga*. Science Journal. Florencia, 2020. Vol. 9.
- 15.Long Yu Qigang Chen The Joy of Suffering. BBC Music Magazine, 2006. April, 3.
- 16.Malm W. P. Chinese music. Web. URL : <https://www.britannica.com/art/Chinese-music>
- 17.Moore J. K. Music and Art of China. Web. URL : https://www.metmuseum.org/toah/hd/much/hd_much.htm
- 18.Morgan H. T. Chinese Music. Los Angeles : Quon-Quon-Co, 1944. 145 p.
- 19.Nan N. Performer aims to make suona international. *Eyeshenzhen*. News publication, 2017. March, 24.
- 20.Rockwell J. Traditional Chinese Music May be on the Way Back. *The New York Times*. American Daily Newspaper, 1986. February, 16.
- 21.Shen Sin-Yan. Chinese Music in the 20th Century (Chinese Music Monograph Series). Chicago : Chinese Music Society of North America Press, 2001. 226 p.
- 22.Shu Li A study of piano works of Chu Wanghua, with an emphasis six preludes: Diss... Doctor of Music of Art. Lawrence : University of Kansas, 2015.
- 23.Shuang Zhu The Role of the Clarinet in China: Dis... of Doctor of Musical Arts. Arizona, 2017.
- 24.Steinberg M. Concerto: A Listener's Guide. Oxford : Oxford University Press, 2000.
- 25.Steven J. The East Is Red... And White. *World Music : Latin & North America, Caribbean, India, Asia and Pacific*. London : Rough Guides Ltd, Penguin Books, 2000. Vol. 2.
- 26.Suona. Chinese musical instrument. Web. URL : <https://www.britannica.com/art/suona>

27. Tan Sooi Behg The «Huayue Tuan» (Chinese Orchestra) in Malaysia: Adapting to Survive. *Asian Music. Scientific journal*, 2000. Vol. 31, №. 2.
28. Tang R. 2019's Great Concerts in China. *Interlude. Journal of Music*, 2019. December, 30.
29. Tang Zh. Zhang Qianyuan. *Chinese instruments*. Cultural portal, 2022. March, 18. Web. URL : <https://www.zgmzyq.cn/en/artist/zhang-qianyuan.html>
30. The eighteenth round of the «Music Dictionary» Chinese Music Collection Collection is grandly released! Instrumental albums are fully online. *LaiTimes. Media class*, 2022. Aprile, 25. Web. URL : https://www.laitimes.com/en/article/3lwg7_42lgt.html
31. Thrasher A. R. *Chinese Musical Instruments*. Oxford : Oxford University Press, 2000. 98 p.
32. Thrasher A. R. *Instrumental Music of South China: Ethos, Theory and Practice*. Asian Music. Leinden : Brill, 2008.
33. Van Aalst J. A. *Chinese Music*. Saint Paul : Paragon Book Reprint Corporation, 1964.
34. Vera I. O. *A Comparative Analysis of Selected Works by Chen Qigang: Wu Xing, L'éLoignement, and Luan Tan: Diss... of Doctor of Musical Arts Columbia : University of South Carolina*, 2022.
35. Wenchen Qin. *Violin Concerto «The Border of the Mountains» Cello Concerto «Dawn» Suona Concerto «Calling for Phoenix»*. Hamburg : Sikorski Music Publishers, 2016.
36. Zhao Yin Cai Xinzhi. *Snapshots of Chinese Culture*. New Jersey : Transaction Publishers, 2014.
37. Ге Мен «Трансплантація» саксофона в китайську музичну культуру ХХ століття. *Универсальное и национальное в культуре. Збірник наукових праць*. Мінськ : БДУКіМ, 2012.
38. Ло Кунь Видатні майстри мистецтва гри на саксофоні у сучасному Китаї. *Міжнародна наукова конференція молодих музикознавців «Музикознавчі студії»*. Львів, 24–26 лютого 2016.

39. Ло Кунь Навчальні посібники для саксофону у Китаї на початку ХХІ ст. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство*. Тернопіль : ТНПУ, 2016. № 4.
40. Ло Кунь Саксофон в музичній творчості Китаю (на прикладі діяльності Лі Маньлуна). *Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка*. Львів : ЛНМА, 2014. Вип. 32.
41. Ло Кунь. Жіноче мистецтво гри на саксофоні ХХ ст. та його проєкція на розвиток саксофонного мистецтва Китаю. *Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка*. Львів : ЛНМА, 2015. Вип. 36.
42. Ло Кунь. Стиль симфоджаз і використання групи саксофоністів в камерно-інструментальних творах композиторів І-ї половини ХХ ст. *Камерно-інструментальний ансамбль: традиції та сучасний вимір*. Тези міжнародної науково-практичної конференції. Львів, 2013.
43. Ло Кунь. Учебные пособия в практике китайских композиторов начала ХХІ века. *Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі ХХІ століття*. Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції. Мукачеве, 2016.
44. 汪毓和. 中国近现代音乐史: 近代部分. 北京 : 高等教育出版社 (Ван Юйхе. Історія сучасної китайської музики. Пекін : Вища освіта, 1994.).
45. 周晓曼, 中国民族管弦乐队形成与发展初探辽宁师范大学, 硕士学位论文 2012 年, 第 2–6 页, 共。Чжоу Сяомань. Попереднє дослідження про становлення та розвиток китайського національного оркестру. Далянь : Ляонінський педагогічний університет, 2012.).
46. 孙博. 萨克斯管“民族化”之路的梳理与分析: 艺术硕士论文. 兰州: 西北师范大学, 2014. (Сунь Бо. Дослідження «націоналізації» саксофону. Ланьчжоу : Північно-Західний педагогічний університет, 2014.).

47. 李兰, 赵盾关于巴松管现代艺术的对话. 上海: 上海音乐学院出版社, 2018. 12页 (Лан Лі, Чжао Дунь Розповідь про сучасне мистецтво фагота. Шанхай: Видавництво Шанхайської консерваторії, 2018.).
48. 李媛媛 胡璧精《帕米尔之音》单簧管协奏曲的演奏风格研究 胡璧精论文 帕米尔之音论文 塔吉克论文 单簧管论文 演奏技术论文. 星海广场: 星海音乐学院, 2008. (Лі Я.-Ю. Дослідження стилю виконання концерту для кларнета Ху Біцзіна «Голос Паміру». Сінхай: Сінхайська консерваторія музики, 2008.).
49. 王六黑中國鋼琴音樂50年. 概述和前景. 北京: 民間音樂, 1999. (Ван Люйхей 50 років китайської фортепіанної музики. Огляд та перспективи. Пекін: Народна музика, 1999.).
50. 王色《鳳凰》與新時代揚琴作品的發展. 北京: 中央音樂學院, 2008. 2 (Ван Се. «Фенікс» та розвиток творів для янцзиня в Новому столітті. Пекін: Центральна музична консерваторія, 2008.).
51. 蔡良玉, 梁茂春. “文革”时期对西方音乐的批判 // 武汉音乐学院学报. 2007.Vol. 3. P. 69–79 (Цай Ляньюй, Лян Маочунь Критика західної музики часів «культурної революції». *China/Asia On Demand*. Журнал Уханьської музичної консерваторії. 2007. Вип. 3.).
52. 郑九欣. 近代长春萨克斯发展史: 音乐学专业硕士论文. 吉林: 吉林艺术学院, 2012 (Чжен Цзюсінь. Історія розвитку сучасного саксофону в місті Чанчуні. Цзілінь: Академія мистецтв Цзілінь, 2012). Web. URL: <https://zhuanlan.zhihu.com/p/505069796>
53. 高秦平. 近年来我国长笛音乐理论研究综论 [J]. 黄钟(中国. 武汉音乐学院. 耶洛夫茨洛茨克. 武漢, 2004. 頁95–100 (Гао Ціньпін Аналіз китайських досліджень теорії музики та гри на флейті за останні роки [J]. Хуан Чжун (Китай. Музична консерваторія Уханя). 2004).
54. 黄浩軒豎琴與打擊樂單簧管與弦樂協奏曲. 台北: [國立臺灣師範大學](#), 2009. 頁49. (Хуан Хао-Сюань Концерт для кларнету, струнного оркестру,

арфи та ударних. Тайбей : Тайванський державний педагогічний університет, 2009.).

55. 储望华. «“集体创作”的年代» (Чу Ванхуа. Епоха колективної творчості. Науковий вісник, 1999. № 4.)
56. 冯长春. «中国近代音乐思潮研究» (Фен Чанчунь. Основні тенденції розвитку китайського музичного мистецтва в новий час. Пекін : Видавництво Народної музики, 2007.).
57. 关伯基 «论马思聪的F大调小提琴协奏曲» (Гуан Боцзи. Відгук пр. Концерт для скрипки з оркестром F-dur Ма Сицуна. Науковий вісник Синхайської консерваторії. 1989. № 1).
58. 李吉提. «中国音乐结构分析概论» (Лі Цзіті. Вступ до аналізу структури в китайській музиці. Пекін : Видавництво Центральної консерваторії, 2004).